HRVATSKA KOMORA ZDRAVSTVENIH RADNIKA

P.P. 191, 10 000 Zagreb ◇ Fax: +385 1 7980 350 ◇ E-mail: hkzr@hkzr.hr ◇ URL: www.hkzr.hr ◇ OIB: 06195840134

Klasa: 003-08/18-07/67
Ur.broj: 351/09-18-1
Zagreb, 28. lipnja 2018.

PRIOPĆENJE ZA JAVNOST

Hrvatska komora medicinskih biokemičara objavila je dana 29.05.2018.g. priopćenje za javnost u kojem se iznosi niz netočnih, neprovjerenih i nepotkrijepljenih informacija, kojima se očigledno želi naškoditi časti i ugledu medicinsko laboratorijskih zdravstvenih radnika te diskreditirati čitava medicinsko laboratorijska profesija. Stoga smo ispred Hrvatske komore zdravstvenih radnika, Strukovnog razreda za medicinsko laboratorijsku djelatnost kao regulatornog tijela nadležnog za predmetnu struku, dužni reagirati na navedene neistine i upoznati javnost s istinitim informacijama koje su zaista i potkrijepljene odgovarajućom dokumentacijom i dokazima.

Prvenstveno, u svom priopćenju HKMB se s negativnom konotacijom poziva na „medijske natpise" kojima se magistre medicinsko laboratorijske dijagnostike želi izjednačiti s magistrima medicinske biokemije i laboratorijske medicine, međutim ne navodi o kojim se natpisima radi niti ičim potkrjepljuje navedeni zaključak. Naime, HKZR ne spori da se bez obzira na sličnost naziva radi o različitim strukama te da zdravstveni djelatnici navedene dvije struke svoje obrazovanje stječu na različitim fakultetima. Jedino izjednačenje koje magistri medicinsko laboratorijske dijagnostike traže jest da im se naziv magistra i diploma koja potvrđuje visoko obrazovanje prizna u hrvatskom zdravstvenom sustavu, **bez diskriminacije**, odnosno da se prizna i adekvatno valorizira njihovo školovanje kroz koje su stekli naziv magistra struke, kao što se to priznaje magistrima medicinske biokemije, te bilo kojim drugim magistrima nakon završetka odgovarajućeg školovanja.

Sasvim je nesporno da je laboratorij značajan i nezamjenjiv element zdravstvenog sustava. No, osim u medicinsko-biokemijskim laboratorijima, koji se jedini spominju u priopćenju HKMB, zdravstveni radnici medicinsko-laboratorijske struke rade u hematološkim, bakteriološkim, parazitološkim, virološkim, imunološkim, serološkim, patološkim, citološkim te transfuziološkim laboratorijima. Rade i u laboratorijima za molekularnu dijagnostiku, kao i u laboratorijima za humanu genetiku, toksikologiju i tipizaciju tkiva.

Štoviše, medicinska biokemija predstavlja samo jedan segment medicinsko-laboratorijske dijagnostičke djelatnosti. Navedeno smatramo da predstavlja općepoznatu činjenicu, a isto je izrijekom navedeno i u prijedlogu Vlade prilikom donošenja Zakona o djelatnostima u zdravstvu 2009. godine. Naime, jedan od razloga donošenja zakona izričito navedenih u prijedlogu je bila činjenica da je tada važećim zakonodavstvom medicinsko-laboratorijska dijagnostička djelatnost bila regulirana samo u segmentu medicinsko-biokemijske djelatnosti (Zakon o medicinsko-biokemijskoj djelatnosti), dok nisu bila regulirana sva ostala područja medicinsko-laboratorijske dijagnostike (hematologija, citologija, transfuzija, patologija, mikrobiologija, imunologija, serologija, molekularna dijagnostika i druge), a time za brojne djelatnike te struke (oko 4800) nisu bili uređeni standardi i uvjeti za obavljanje djelatnosti.

S tim u vezi, upravo iz satnice koju navodi HKMB u svom priopćenju proizlazi da se studij medicinske biokemije većinom temelji na kolegijima iz kemije i medicinske biokemije, dakle obuhvaća samo usko područje laboratorijske dijagnostike, dok studij medicinsko-laboratorijske dijagnostike u svim ostalim područjima laboratorijske dijagnostike ima veću satnicu (primjerice iz citologije, imunologije, mikrobiologije, patologije, transfuzije i hematologije kao i iz ostalih stručnih kolegija).

Nadalje, potpuno je neistinit navod da je *„medicinska biokemija Zakonom o zdravstvenoj zaštiti regulirana na isti način kao i liječnici, stomatolozi i farmaceuti"*. Naime, članak 1.a Zakona o zdravstvenoj zaštiti propisuje da se navedenim zakonom u pravni poredak Republike Hrvatske prenosi Direktiva 2005/36/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 7. rujna 2005. o priznavanju stručnih kvalifikacija. Hrvatska je kao članica Europske unije dužna implementirati Direktivu u svoj pravni sustav, a pravna stečevina Europske Unije po svojoj je pravnoj snazi iznad domaćih zakona.

Već u točki (19) uvoda Direktive propisano je

„Sloboda kretanja i uzajamno priznavanje dokaza o formalnoj osposobljenosti ***liječnika, medicinskih sestara za opću zdravstvenu njegu, doktora dentalne medicine, veterinara, primalja, farmaceuta i arhitekata****, trebaju počivati na temeljnom načelu automatskoga priznavanja dokaza o formalnoj osposobljenosti na temelju usklađenih minimalnih uvjeta osposobljavanja.*

Također, medicinski biokemičari se nikako ne mogu podvesti pod farmaceute, budući da je točkom (25) uvoda propisano: *Osobe koje posjeduju kvalifikacije farmaceuta su specijalisti u području lijekova te u načelu trebaju u svim državama članicama imati pristup minimalnom rasponu djelatnosti na tom području.*

Poglavlje III. Direktive regulira priznavanje na temelju usklađivanja minimalnih uvjeta osposobljavanja, te je u članku 21. taksativno navedeno da se načelo automatskog priznavanja odnosi na liječnike, liječnike specijaliste, medicinske sestre za opću zdravstvenu njegu, doktore dentalne medicine, specijaliste dentalne medicine, veterinare, farmaceute i arhitekte, svaka od kojih profesija je regulirana posebnim odjeljkom Direktive.

Nadalje, Zakonom o reguliranim profesijama i priznavanju inozemnih stručnih kvalifikacija (Narodne novine 82/15) određeno je da se automatsko priznavanje inozemnih stručnih kvalifikacija za obavljanje reguliranih profesija na temelju usklađivanja minimalnih uvjeta osposobljavanja primjenjuje na dokaze o stručnoj kvalifikaciji za doktore medicine, doktore medicine specijaliste, medicinske sestre odgovorne za djelatnost opće njege, doktore dentalne medicine, doktore dentalne medicine specijaliste, magistre farmacije, doktore veterinarske medicine i arhitekte.

Stoga, niti u Direktivi, niti u zakonu **nigdje nisu posebno navedeni magistri medicinske biokemije**, te se iste nikako ne može uspoređivati s liječnicima, stomatolozima ili farmaceutima, već se na njih primjenjuje opći sustav priznavanja, potpuno jednako kao i za magistre medicinsko laboratorijske dijagnostike.

Glede ustavnosti Zakona o medicinsko-biokemijskoj djelatnosti napominje se da Ustavni sud RH nije ocjenjivao ustavnost čitavog Zakona, već samo pojedinih njegovih odredbi, i to samo na temelju razloga istaknutih u prijedlogu, a ne općenito. Ujedno, pozivanje na odluku Ustavnog suda Republike Hrvatske je potpuno bespredmetno, budući da niti jedna odredba Zakona o medicinsko-biokemijskoj djelatnosti ne sprječava reguliranje profesije magistara medicinsko laboratorijske dijagnostike.

PRESLIKA (oblikovanje preuzeto s web stranica SAHLO www.sahlo.com.hr)

Nadalje, uvredljive insinuacije da Hrvatska komora zdravstvenih radnika „cijelim ovim medijskim slučajem i upravlja" potpuno su nepotrebne i stvaraju dojam kao da nikakav problem u zakonskoj regulativi ne postoji, već da su ga mediji „izmislili". No, upravo apsurdnost situacije u kojoj su se našli studenti, odnosno magistri medicinsko laboratorijske dijagnostike kojima je s valjanom diplomom onemogućen pristup tržištu rada u RH (isključivo zbog razloga što nije prilagođeno relevantno zakonodavstvo) čini ovaj slučaj medijski zanimljivim i bez potrebe ikakve intervencije od strane Komore. K tome, Hrvatska komora medicinskih biokemičara podupire takvo postupanje države i u predmetnom priopćenju brojnim sugestivnim navodima želi stvoriti dojam kako u zdravstvenom sustavu uopće nema mjesta za djelatnike medicinsko laboratorijske struke, iako je notorna činjenica da isti imaju neophodnu ulogu u sustavu pružanja zdravstvene zaštite.

Naime, magistarski stupanj izobrazbe postao je redovan tijek usavršavanja zdravstvenih radnika medicinsko laboratorijske struke u gotovo svim zemljama Europske unije, a potreba za višim standardima izobrazbe prepoznata je i u strateškim dokumentima Vlade RH, i to Nacionalnoj strategiji razvoja zdravstva 2012-2020 te Strateškom planu razvoja ljudskih resursa u zdravstvu. U Nacionalnoj strategiji razvoja zdravstva izričito je navedeno da za *„djelatnost medicinsko laboratorijske dijagnostike u RH postoje bitna odstupanja u odnosu na zemlje EU-a te da zbog nedovoljno razvijenog ili nedostupnog formalnog visokog obrazovanja, zdravstveni djelatnici nadograđuju svoje kompetencije kroz neformalne i informalne oblike obrazovanja ili po dodatno znanje i vještine odlaze izvan granica RH*". **Također, Strateški plan spominje upravo diplomirane stručnjake laboratorijske dijagnostike, te navodi kao cilj njihovu edukaciju kako bi se stvorili preduvjeti za preraspodjelu određenih poslova od specijalista liječnika.**

I Ministarstvo znanosti i obrazovanja je sudjelovalo u brojnim aktivnostima vezano za visoko obrazovanje zdravstvenih radnika medicinsko laboratorijske struke, u koju svrhu su utrošena i nepovratna sredstva iz EU fondova. Za projekt ***„Izrada standarda zanimanja/kvalifikacija uz unaprjeđenje zdravstvenih studijskih programa"***, financiran od strane Europskog socijalnog fonda u sklopu programa razvoja ljudskih potencijala i odobren od strane MZOS temeljem Odluke o financiranju projekta HR.3.15-0051, dodijeljeno je gotovo 3 milijuna kuna bespovratnih sredstava. Cilj navedenog projekta je bio provedba i evaluacija načela, uvjeta, normi i preporuka Hrvatskog kvalifikacijskog okvira kako bi se definirali i utvrdili standardi kvalifikacija i standardi zanimanja uz izradu novih odnosno unaprjeđenje postojećih studijskih programa, pa je tako u ovom projektu istražena potreba tržišta rada anketom na reprezentativnom uzorku zdravstvenih ustanova, posebice laboratorijske medicine. Upravo u okviru navedenog projekta planirano je na Sveučilištu u Splitu ustanoviti diplomski studij medicinsko laboratorijske dijagnostike.

Sve prethodno navedene činjenice su potkrijepljene i mogu se provjeriti uvidom u javno objavljene dokumente Vlade.

Upravo zbog svega gore navedenog, na Medicinskom fakultetu u Osijeku ustanovljen je 2013.g. sveučilišni diplomski studij Medicinsko-laboratorijske dijagnostike, koji je Ministarstvo znanosti obrazovanja i sporta upisalo u Upisnik akreditiranih studijskih programa pod šifrom 2069.

Magistar/magistra medicinsko laboratorijske dijagnostike stječe naziv mag. med. lab. diag., sve sukladno Integriranom popisu akademskih naziva i akademskih stupnjeva te njihovih kratica (NN 50/15, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/dodatni/435845.pdf). Također, magistri medicinsko laboratorijske dijagnostike se nalaze u Šifrarniku Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje pod šifrom 774. (Tip zdravstvenog radnika ili suradnika u zdravstvu) još od prosinca 2015.g. (http://www.hzzo.hr/hzzo-za-partnere/sifrarnici-hzzo-a/).

Diplomski studij medicinsko laboratorijske dijagnostike je napredna (viša) razina koja predstavlja integralni dio obrazovanja sukladno „Bolonji", te je u cijelosti usklađen sa smjernicama krovnih

Europskih organizacija. Hrvatska komora zdravstvenih radnika – Strukovni razred medicinsko laboratorijske dijagnostike kao regulatorno tijelo sudjelovalo je sa sveučilištima u izradi nastavnog plana i programa navedenog sveučilišnog studija, sve prema smjernicama krovne europske organizacije **European Association for Professions in Biomedical Science (EPBS)**, čiji je punopravni član od 2013.g. U svim svojim službenim dokumentima koji se tiču MLD struke, navedena organizacija ističe kako prvostupnički standard predstavlja prvi ciklus po Bolonjskom procesu, a da napredak prema višim razinama (magistarskim i doktorskim) predstavlja integralni dio obrazovanja zdravstvenih radnika MLD djelatnosti.

Obrazovni standard na razini magistra struke u navedenoj profesiji postoji i u gotovo svim drugim državama članicama EU, a profesija spada u opći sustav priznavanja sukladno Direktivi 2005/36/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 07. rujna 2005.g.

U EU bazi reguliranih profesija, u grupi generičkog imena Medical/biomedical technicians, za većinu država članica propisana je temeljna razina obrazovanja (razina (d) prema Direktivi 2005/36), što ne znači da više razine nisu regulirane, odnosno napredna razina (razina (e) prema Direktivi 2005/36) nije obvezujuća za Bazu već se mogućnost napredovanja u struci podrazumijeva, s time da neke države članice već u EU bazi poznaju profesije iz područja laboratorijske dijagnostike na magistarskoj razini (e), primjerice Poljska, Cipar, Slovačka i Češka Republika.

Sve pojedinosti vezane za generičko ime profesije a sukladno Direktivi 2005/36, temeljne razine obrazovanja i nazive profesija se mogu u cijelosti naći na: (http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/regprof/index.cfm?action=profession&id_profession=1480&tab=countries&quid=2&mode=asc&maxRows=*#top)

Također, Hrvatska komora zdravstvenih radnika poslala je upit nadležnim komorama u Velikoj Britaniji, Irskoj, Švedskoj, Islandu i Portugalu, koje su sve redom odgovorile da u navedenim državama postoji magistarska razina za medicinsko laboratorijske djelatnike, kao i objasnile u kakvim laboratorijima su zaposleni i koje funkcije obavljaju.

S obzirom na sve navedeno, potpuno su neistiniti navodi Hrvatske komore medicinskih biokemičara da struka magistara medicinsko laboratorijske dijagnostike nije prepoznatljiva u EU, a uvrede i klevete o tome da se radi o „nepostojećem zanimanju" i „polivalentnim stručnjacima" zaista nepotrebne i neočekivane, pogotovo uzevši u obzir da medicinski biokemičari i medicinsko laboratorijski djelatnici često rade u timu u kojem je neprijeporni doprinos jedne i druge struke u pružanju zdravstvene zaštite.

Stoga, umjesto da se javnosti postavlja pitanje o razlozima osnivanja diplomskog studija medicinsko laboratorijske dijagnostike i „obmanjivanju" studenata, trebalo bi se postaviti pitanje koji je razlog ovako gorljivog i negativnog istupa Komore biokemičara i razlog upornog protivljenja tome da se **viši stupanj obrazovanja već regulirane profesije** prizna u Hrvatskoj, kao što je priznat u svim drugim državama članicama Europske Unije.

Upravo zbog toga što sigurnost pacijenata mora biti na prvom mjestu, nedopustivo je da država regulira temeljno (prvostupničko) obrazovanje a odbija regulirati viši (magistarski) standard obrazovanja, koji podrazumijeva više znanja, vještina i iskustva i time bolju zdravstvenu zaštitu za pacijente. Zbog odbijanja nadležnih tijela da da se navedena profesija, koja postoji u gotovo svim zemljama EU, regulira zakonom, ta ista nadležna tijela izravno, neprijeporno i namjerno doprinose tome da se **obrazovani i kvalitetni zdravstveni kadar iseljava i doprinosi razvoju zdravstvene zaštite u drugim zemljama**, a ne u svojoj vlastitoj, dok se laboratoriji u Hrvatskoj zatvaraju „zbog nedostatka odgovarajućeg kadra".

Tako je nesporna i lako provjerljiva činjenica da su zatvoreni laboratoriji u Kotoribi, Murskom Središću, Prelogu, Donjem Kraljevcu, Čabru, Vrbovskom, Vrgorcu, Topuskom, Glini, Hrvatskoj Kostajnici i Makarskoj, te još brojnima prijeti zatvaranje (trenutno je aktualno zatvaranje laboratorija u Pločama), što znači da građani moraju putovati i više desetina kilometara do prvog laboratorija, a čak postoje i situacije sa se uzorci za obradu prevoze neadekvatnim sredstvima i u neadekvatnim uvjetima.

Uzevši u obzir sve navedeno, Hrvatska komora zdravstvenih radnika - Strukovni razred za medicinsko-laboratorijsku djelatnost predano radi s ciljem da se riješi navedena problematika, da se što hitnije usklade zakoni i podzakonski akti s odobrenim i pravovaljanim obrazovnim okvirom, odnosno obrazovnim standardom kakav postoji i u drugim državama članicama EU u svrhu primjene Direktive 2005/36, da se regulira pozicija stručnjaka - magistara medicinsko laboratorijske dijagnostike u hrvatskom zdravstvenom sustavu i da im se omogući da se njihova znanja i vještine priznate u Europskoj uniji valoriziraju i u državi u kojoj su se školovali, te da se ni pod koju cijenu ne zatvore studijski programi koji obrazuju stručnjake prijeko potrebne u zdravstvenom sustavu.

Predsjednica HKZR/Voditeljica SR MLD:

Jasna Matić, bacc.med.lab.diagn.

PRESLIKA
(dokument je preuzet sa internetske stranice SRMLD - www.mld.hkzr.hr)